

Verlag open overleg met gemeenteraad van Wijdmeren

11 mei 2017

De heer Smit heet de heer Van der Hoek en alle aanwezigen welkom. Hij meldt dat de heer Lachman (PvdA-GroenLinks) verhinderd is. De heren Vuijk en Israel vormen nu samen de fractie Vuijk-Israel.

De heer Smit stelt voor om eerst gedeputeerde Van der Hoek het woord te geven om het arhi-proces te duiden. Daarna volgt een eerste ronde van de fracties waarin zij hun visie kunnen geven, waarop de heer Van der Hoek kan reageren. Vervolgens kunnen de fracties vragen stellen, waarna er 10 minuten geschorst zal worden. Daarna volgt de beantwoording van de heer Van der Hoek en zal worden afgerond. *De heer Smit* benadrukt dat de bedoeling van dit overleg is dat de raad zijn mening en opvattingen meegeeft aan de heer Van der Hoek.

Toelichting op het doel van het gesprek en het proces + Toelichting op het voornemen van GS om te komen tot maximaal 3 gemeenten ter versterking van de lokale en regionale bestuurskracht

De heer Van der Hoek blikt terug op de aanleiding tot het starten van de arhi-procedure. Er is een aantal rapporten geschreven over de regio en haar bestuurskracht. Een van de onderdelen uit het rapport Jansen en Te Grotenhuis uit 2014 was het laten uitvoeren van een bestuurskrachtonderzoek om de volgende stap(pen) in het proces tot bestuurskrachtversterking te kunnen bepalen. Het onderzoek van Deloitte constateerde dat er een lokaal bestuurskrachtprobleem was in Weesp en Wijdmeren en dat de regionale bestuurskracht onvoldoende was. Het MIRT rapport en het Rijnconsult rapport bevestigen deze conclusies.

De provincie is een arhi-procedure gestart omdat de zienswijzen van de gemeenten, naar aanleiding van de conclusies van het bestuurskrachtonderzoek, heel divers en niet te verenigen waren. Men erkent de urgentie, maar er is geen gemene deler voor de oplossing. Een aantal gemeenten riep de provincie op om regie te pakken. GS hebben de hele Gooi en Vechtstreek meegenomen in de arhi-procedure, omdat de regering en de Tweede Kamer willen dat de provincie integraal naar het vraagstuk kijkt en de hele regio in beschouwing neemt.

Er zijn een aantal scenario's denkbaar voor het oplossen van de geconstateerde problemen. Op de aanbeveling van Deloitte voor het aanpassen van de regionale structuur, is niet gereageerd door de gemeenten in de zienswijzen. Alleen Huizen gaf aan daar niets voor te voelen. Eén gemeente voor de hele regio kan ook niet op veel draagvlak rekenen. Velen zien dit als een brug te ver. Daarom zijn GS gebleven bij het voorstel van maximaal 3 gemeenten en 1 gemeente als stip aan de horizon, dat zij al eerder op verzoek van de minister naar aanleiding van vragen van Tweede Kamerleden hebben geadviseerd aan de minister van BZK in januari 2015. Nieuw is dat de combinaties voor de maximaal drie gemeenten wat GS betreft nu niet meer vast staan. Het kan in elke samenstelling waarin partijen elkaar vinden, mits deze voorstellen volwaardige alternatieven voor de door GS in januari 2015 aan de minister van BZK geadviseerde samenstelling zijn. Voorwaarde is dat er geen restproblematiek mag ontstaan. Er is ook ruimte voor

Notulist

Marleen den Haak en Jurgen van der Wal,

Beleidsadviseurs provincie Noord-Holland

Aanwezig

Provincie Noord-Holland: de heer J. Chr. van der Hoek (gedeputeerde),
Gemeente Wijdmeren: de voltallige gemeenteraad (alleen de heer R. Lachman was verhinderd) en de heer M. E. Smit (burgemeester).

Afwezig

Kopie aan

wat betreft de termijn waarop gefuseerd gaat worden, als er uiteindelijk maar concrete plannen liggen waarmee de bestuurskrachtproblemen van Weesp, Wijdmeren en de regio worden opgelost en het tijdspad een redelijke horizon betreft. De gemeenten kunnen dan de tussenliggende periode gebruiken om met inwoners te spreken over bijv. afschaling en kernenbeleid.

Gemeenten kunnen in deze fase van open overleg dus zelf ook andere scenario's aandragen. Laren is gestart met een dergelijk initiatief. Alternatieve scenario's zijn bespreekbaar, mits deze goed doortimmerd zijn en gedragen worden door alle gemeenteraden.

Dit open overleg is bedoeld om het GS besluit toe te lichten en plannen en oplossingen bij de gemeenten op te halen. De open overleg fase is 7 augustus ten einde, dit zijn wettelijke termijnen. GS moeten dan besluiten hoe verder te gaan: de arhi-procedure voortzetten of stoppen.

De gemeente Wijdmeren heeft in haar zienswijze aangegeven meer te willen gaan samenwerken op PIOFACH-taken. *De heer Van der Hoek* geeft aan dat dit voor GS onvoldoende is, omdat het geen duurzame oplossing is voor de geconstateerde problemen. GS willen met Wijdmeren realistische afspraken maken over de vorm en het tijdspad voor het oplossen van de bestuurskrachtproblemen. Uit het Rijnconsult rapport blijkt dat de gemeentelijke organisatie op onderdelen tekort schiet, dat er weinig is geïnvesteerd door bezuinigingen, dat er onvoldoende aandacht is geweest voor beleid en dat er € 800.000,- tot €1.000.000,- incidenteel nodig is om de basis van de organisatie op orde te brengen en er vervolgens een scenario voor de bestuurlijke toekomst moet worden gekozen.

De heer Van der Hoek is benieuwd naar hoe dit zich verhoudt tot het plan van aanpak voor de PIOFACH-taken.

Bespreken visie van de raad op het voornemen van GS

De heer Verbruggen (CDA) zal namens D66, DorpsBelangen, De Lokale Partij en CDA het gezamenlijke standpunt van deze partijen toelichten over de toekomst van Wijdmeren. Naar aanleiding van het rapport van Deloitte heeft Rijnconsult de opdracht gekregen om een analyse te maken van de organisatie van Wijdmeren. Met het rapport van Rijnconsult is de raad goed in staat om een plan te maken om de bestuurskracht te versterken. Raadsbreed wordt de noodzaak gezien om te investeren in de organisatie. Wijdmeren is al een uitvoeringsorganisatie, het is logisch dit te verstevigen. Kan dit op steun van de gedeputeerde rekenen? Dit proces heeft tijd nodig en daarom de oproep aan de provincie om de arhi-procedure te stoppen. Vóór het zomerreces neemt de raad een besluit over het toekomstscenario. Een meerderheid van de raad wil niet voorsorteren op een fusie met Hilversum. We zijn bereid om taken over te dragen aan de regio. Het mag niet onbenoemd blijven dat er ook dingen goed gaan in de gemeente en de regio. *Dhr. Verbruggen* ziet de regionale bestuurskrachtproblemen, vindt dat er stappen zijn gezet en meent dat de vorming van maximaal drie gemeenten geen

garantie is voor het oplossen van de regionale bestuurskrachtproblemen. Tot slot wil de heer Verbruggen alle partijen bedanken voor het constructieve overleg en de samenwerking op dit dossier.

Mevrouw Vermeulen (VVD) geeft aan dat na het rapport van Deloitte ook de analyse van Rijnconsult meer dan duidelijk is. Hoe hard iedereen ook zijn best doet, Wijdmeren zal als zelfstandige gemeente niet in staat zijn om haar inwoners en ondernemers een kwalitatief goed gemeentebestuur voor het minste belastinggeld te bieden. Wijdmeren schiet op vele terreinen tekort: de basis is niet op orde, digitalisering blijft achter, privacybescherming van de inwoners is een aandachtspunt, financieel beheer en IT hebben een professionaliseringsslag nodig, processen zijn onduidelijk of niet beschreven, er zijn veel eenmansfuncties waardoor veel kansen blijven liggen en de organisatie kwetsbaar is, veel verzoeken van inwoners en ondernemers worden zeer traag uitgevoerd en de gemeente is niet in staat om nieuwe wetgeving, zoals de omvangrijke Omgevingswet, zelfstandig te implementeren. Om dit alles op orde te brengen is een forse investering nodig. De OZB moet dan verhoogd worden, terwijl de lokale lastendruk toch al één van de hoogste in de regio is. De inwoners hebben aangegeven dat zij geen voorstander zijn van een verdere verhoging van de lokale belastingdruk.

We zijn onvoldoende in staat om de belangen van Wijdmeren in de regio Gooi & Vechtstreek op een adequate manier te behartigen door de beperkte ambtelijke capaciteit. In de gemeenten in de regio is niet veel draagvlak voor fusies. Men is bang voor verandering en emotioneel. Maar de gemeenten in de regio hebben het aan zichzelf te danken dat de provincie deze arhi-procedure is gestart. De problemen die de provincie is het herindelingsontwerp voor de regio Gooi en Vechtstreek uit 2007 benoemde, zijn vandaag de dag nog steeds hetzelfde. Het MIRT rapport geeft ook duidelijk aan dat de regio niet tot eensgezindheid kan komen op belangrijke regionale beleidsterreinen als werkgelegenheid, economie, verkeer en vervoer, wonen, recreatie en toerisme. Dit is niet in het belang van de regio en van Wijdmeren.

De VVD wil duidelijk zijn en vindt dat de belangen van de inwoners en ondernemers van Wijdmeren het beste gediend zijn als de regio fuseert, dus niet alleen Wijdmeren en Weesp. Er moet nu worden doorgepakt om als regio een gelijkwaardige partner te kunnen zijn voor de gebieden om ons heen. Ook ons ambtelijk apparaat heeft een voorkeur voor een bestuurlijke fusie. Een fusie van Wijdmeren met alleen Hilversum stuit bij de bevolking op veel weerstand en wijst de VVD daarom af. Een goed kernenbeleid is een absolute meerwaarde om meer draagvlak te creëren. De VVD verwacht daarbij ondersteuning van de provincie.

De heer Poels (PvdA-GroenLinks) complimenteert zijn collega's met de respectvolle manier waarop met elkaar is geprobeerd eruit te komen. Eind 2016 is het rapport van Deloitte besproken. Wij ondersteunen deze conclusies, maar de tijd staat niet stil. Er zijn twee grote ontwikkelingen geweest: 1) de provincie is de

arhi-procedure gestart en 2) Wijdmeren heeft zelf een onderzoek laten uitvoeren naar de stand van het ambtelijk apparaat. Een aantal dingen gaan goed, maar er zijn ook flinke tekortkomingen geconstateerd. De bezuinigingen in Wijdmeren waren nodig, maar funest. Flink investeren is nu nodig. Na het rapport van Rijnconsult kan niemand zeggen dat Wijdmeren geen bestuurskrachtproblemen heeft. Wij zijn blij met de verantwoordelijkheid die de provincie nu neemt. Wij begrijpen deze keuze, omdat gemeenten zelf al die jaren niet hun verantwoordelijkheid hebben genomen om de problemen op te lossen. We hebben begrip voor de vragen en gevoelens van inwoners bij een fusie, maar we zien niet in dat Wijdmeren op eigen kracht de problemen het hoofd kan bieden. Of het moet tegen enorm hoge kosten. Wij zien een zelfstandig Wijdmeren voor de komende zes jaren niet voor ons en zijn voorstander van een fusie. De kernen zijn nog net zo sterk of zelfs sterker dan voor de fusie in 2002. De kracht van de kernen moeten we behouden in de gefuseerde gemeente. Kan de provincie een rol spelen bij het formuleren van dorps-en kernenbeleid voor de grote gemeente?

De heer Vuijk (Fractie Vuijk-Israel) geeft aan dat zijn fractie het volledig eens is met mevrouw Vermeulen. Hij heeft nog één vraag naar aanleiding van het recente interview met de burgemeester in de krant. Klopt het dat fusie nog geen gelopen race is? Zo ja, welke vrijheden heeft Wijdmeren dan nog?

De heer Van der Hoek geeft aan het krantenartikel niet te kennen, maar zegt dat het feitelijk klopt. De provincie neemt pas in november een besluit met welke gemeenten de arhi-procedure wordt voortgezet. De balans wordt door GS opgemaakt na de open overleg fase. Hij bedankt de raadsleden voor de standpunten. Het is positief dat de raad voorafgaand aan dit open overleg hierover met elkaar gesproken heeft.

Op de vragen van de heer Verbruggen reageert *de heer Van der Hoek* dat Wijdmeren nu ook al een uitvoeringsorganisatie is en daarop is beoordeeld en door het ijs is gezakt. Het verbaast hem dan ook dat een aantal fracties dit model willen doorontwikkelen. Hij vraagt zich af welke oplossingen een investering in de organisatie nu werkelijk gaat bieden. Kan de heer Verbruggen het verzoek om meer tijd concretiseren? Hoe ziet men de komende zes jaren van zelfstandigheid voor zich? Is fusie al die tijd per definitie onbespreekbaar?

Hij vraagt zich af of Hilversum de enige fusiekandidaat is voor Wijdmeren. Hij beaamt dat er inderdaad ook dingen goed gaan en spreekt zijn complimenten uit voor de intentieovereenkomst tussen alle partijen over de Loosdrechtse Plassen. Maar het duurt lang om tot een dergelijke overeenkomst te komen. En het komt nu aan op het daadwerkelijk beschikbaar stellen van de bijdragen door alle partners en op de concrete uitvoering.

Naar aanleiding van de inbreng van de VVD vraagt *de heer Van der Hoek* zich af wat de VVD met één gemeente bedoelt: één nieuwe fusiegemeente voor de hele

regio of slechts één nieuwe fusiegemeente op wat kleinere schaal. Hij beaamt dat er inderdaad emoties zijn, maar dat er veel voorbeelden van fusies zijn waarin kernen goede aandacht krijgen. Hij noemt de gemeente Haarlemmermeer die er een aantal nieuwe kernen bij gaat krijgen door de fusie met Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Als reactie op de VVD en de PvdA-GroenLinks geeft hij aan dat de provincie het erg belangrijk vindt dat afschaling goed geregeld wordt door gemeenten. Hij wil hen daarbij ondersteunen, onder andere door een symposium te organiseren waarin best practices en valkuilen worden gedeeld. Hier is recent om verzocht door Provinciale Staten. Dit vraagstuk speelt namelijk op veel meer plekken dan alleen in deze regio.

Vragenronde

De heer Verbruggen (CDA) stelt dat het zoeken naar dekking voor de investering in de eigen organisatie weggegooid geld is als de provincie toch gaat besluiten dat Wijdmeren moet fuseren. Wijdmeren heeft voor wat betreft mogelijke fusiepartners weinig keuze: Gooise Meren of Hilversum. Hij vindt het te mager als de provincie alleen een symposium organiseert in het kader van het mogelijk maken van sterke kernen bij fusie. Hij vraagt zich af of de heer Van der Hoek conform de uitgangspunten van het coalitieakkoord van de provincie van mening is dat de dienstverlening en democratische legitimiteit van Wijdmeren onder druk staan. Kan hij de inwoners van Wijdmeren uitleggen waarom er een fusie moet komen?

De heer Voigt (DorpsBelangen) heeft drie vragen. 1) Hoe hard is het uitgangspunt van maximaal drie gemeenten? 2) Is draagvlak belangrijk voor de provincie? 3) De provincie vindt dat Wijdmeren te weinig bestuurskracht heeft en noemt in dat verband de Loosdrechtse Plassen. Neemt de provincie dit punt straks nog mee? Er zijn nl. de nodige ontwikkelingen op dit dossier.

De heer Boermans (D66) complimenteert mevrouw Vermeulen met haar duidelijke en stevige verhaal. D66 onderstreept het standpunt zoals verwoord door de heer Verbruggen. Hij vraagt zich ook af hoe de provincie naar het criterium draagvlak kijkt. Hij stelt dat het arhi-proces niet past in een democratisch proces zoals dat in Wijdmeren nu loopt. Tijdens de raadsverkiezingen in 2014 was van fusie geen sprake. Allen PvdA/GroenLinks had zich uitgesproken voor fusie. Daarom moet de provincie de arhi-procedure nu stoppen en pas een definitief besluit nemen na de raadsverkiezingen in 2018. Is de heer Van der Hoek daartoe bereid? Eerst moet goed kernenbeleid doorgevoerd worden, pas daarna fuseren.

De heer Poels (PvdA-GroenLinks) geeft aan niet alleen een symposium te willen van de provincie rondom afschaling, maar ook daadwerkelijke ondersteuning bij het kernenbeleid. Wijdmeren moet sterk worden, fusie met Hilversum is dan logisch, maar voor het evenwicht zou het mooi zijn als er nog een partij bij komt.

Het draagvlak voor één gemeente voor de hele regio lijkt toe te nemen. Is dat een optie voor de heer Van der Hoek?

Mevrouw Vermeulen (VVD) antwoordt dat de VVD 1 gemeente voor de hele regio ziet. Rondom kernenbeleid en afschaling is een symposium een prima start, maar zij voelt daarnaast voor ambtelijke ondersteuning van de provincie bij het opstellen van regionaal kernenbeleid. Ze geeft aan dat inwoners van Wijdmeren allergisch zijn voor een fusie met alleen Hilversum en sluit zich daarom aan bij de vorige spreker op het punt van evenwicht en een extra partner.

De heer Zagt (De Lokale Partij) zegt dat nabijheid van bestuur een belangrijke rol speelt. Hij pleit voor zelfstandigheid met samenwerken en nabijheid van bestuur. De heer Verbruggen heeft het standpunt van 14 van de 19 raadsleden verwoordt. Hij wil duidelijkheid van de provincie of het nog zin heeft voor Wijdmeren om te investeren in de organisatie, of dat de provincie toch de fusie van Wijdmeren doorzet. Welke vorm van samenwerking is mogelijk zonder te fuseren? Hoe ziet zo'n volledig uitgewerkt plan eruit? De provincie heeft selectief het advies van Deloitte overgenomen, door niet de raadsverkiezingen van 2018 af te wachten. Hij stelt dat het rapport van Jansen en Te Grotenhuis 180 graden anders is dan het rapport van Winsemius. Als de provincie een fusie doordrukt, hoe gaat de heer Van der Hoek dan om met het raadplegen van inwoners? Hij ziet de provincie als een vader die zijn kinderen uithuwelijkt tegen hun zin. De provincie Utrecht hecht aan het fundament van ons democratisch bestel, misschien moeten we naar deze provincie.

De heer Vuijk (Fractie Vuijk-Israel) complimenteert de heer Van der Hoek, hij is een kundig redenaar. De raad van Wijdmeren moet consensus zien te vinden over de samenstelling en tijdspad van fusie, want zelfstandigheid kunnen we vergeten.

Schorsing

De heer Van der Hoek geeft op de vraag van het CDA om duidelijkheid aan dat hij geen heil ziet in het doorontwikkelen van Wijdmeren als uitvoeringsorganisatie. Dit draagt onvoldoende bij aan de lokale en regionale bestuurskracht. Het zet u als raad ook nog meer op afstand, de democratische legitimiteit neemt nog verder af.

Hij ziet kernenbeleid als primaire verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf die gaan herindelen. Kernenbeleid zal verschillen per gemeente. De provincie wil als partner uiteraard ook een rol hierin spelen, met een symposium als start.

De provincie moet soms haar verantwoordelijkheid nemen als het niet goed gaat en gemeenten er onderling niet uitkomen. De dienstverlening van Wijdmeren is inderdaad onvoldoende, blijkt ook uit de rapporten van Deloitte en Rijnconsult.

Richting de heer Voigt zegt *de heer Van der Hoek* dat maximaal drie gemeenten de inzet van de provincie is. GS zijn deze procedure gestart omdat we denken dat maximaal drie gemeenten een oplossing biedt, omdat er gelijkwaardigere, sterkere gemeenten ontstaan en het veelvuldig overleg en hulpstructuren zal verminderen. Natuurlijk is de vorming van drie gemeenten geen panacee voor alles, maar het moet dan mogelijk zijn om eerder tot een gezamenlijk standpunt te komen bij regionale vraagstukken. Of drie gemeenten ideaal is, zal moeten blijken.

Als alternatieven doortimmerd zijn, concreet over vorm en partners en tijdstip en gedragen door de raden, dan zullen GS dit in overweging nemen bij hun definitieve besluit in november. Draagvlak is een belangrijk criterium, maar niet het enige criterium. De gemeenten in deze regio zijn al jaren bezig en hebben al jaren de tijd gehad om er samen uit te komen. *De heer Van der Hoek* noemt het Shared Service Centrum, dat alle gemeenten van de regio hebben geprobeerd op te zetten. De provincie heeft hier nog subsidie voor gegeven. Uiteindelijk is hier niets van terecht gekomen.

Wat betreft de Loosdrechtse Plassen geeft hij aan dat de provincie de positieve ontwikkeling van de intentieovereenkomst zeker ziet, maar dat nu zal moeten blijken of na deze planvorming nu ook de middelen door alle partijen op tafel gelegd worden en de uitvoering kan beginnen.

Richting D66 geeft *de heer Van der Hoek* aan dat de provincie de arhi-procedure nu niet zal stoppen en dat in november een besluit zal worden genomen hoe verder te gaan. In theorie kan de provincie dan besluiten de procedure voor alle gemeenten te stoppen, als de gemeenten zelf een concreet plan hebben. In dat geval kun je ook naar de inwoners en de verkiezingen in met een plan en in eigen tempo, binnen een redelijke termijn samen met inwoners werken aan het vormen van de nieuwe gemeente(n).

Op de vraag van de heer Vuijk reageert *de heer Van der Hoek* door aan te geven dat de provincie geen ruimte geeft voor een zelfstandig Wijdmeren, tenzij men zelf echt met een goed voorstel komt.

Of één gemeente voor de regio nog steeds een optie is, hangt af van het open overleg. *De heer Van der Hoek* hoort hier nu nog geen meerderheid voor.

Richting de heer Zagt geeft *de heer Van der Hoek* aan dat er weliswaar sprake was van een draai in de rapporten van Winsemius en Jansen en Te Grotenhuis waar het ging om de toekomst van Wijdmeren, maar niet waar het fusies betrof. Beide rapporten gaven aan dat opschaling door middel van fusies nodig is. Pas als de provincie daadwerkelijk een besluit tot fusie van gemeenten heeft genomen, is de provincie bereid om dit besluit toe te lichten aan inwoners. Dan kunnen inwoners ook zienswijzen indienen. Nu is het eerst aan de

gemeenteraden om visies en standpunten te geven en met inwoners in gesprek te gaan daarover.

De provincie Noord-Holland heeft een verantwoordelijkheid om bij jarenlange discussies over de bestuurlijke toekomst, waarbij geen zicht is op een oplossing, de regie te nemen. Die verantwoordelijkheid heeft de provincie Utrecht ook.

De heer Zagt stelt dat de regionale bestuurskracht de boventoon lijkt te voeren.

De heer Van der Hoek geeft daarop aan dat regionale vraagstukken ook over Wijdmeren gaan. Lokale en regionale bestuurskracht kunnen niet los van elkaar worden gezien.

Slotverklaring fracties

De heer Verbruggen (CDA) geeft aan dat er in de raad consensus is om te investeren in de eigen organisatie, dat de provincie de arhi-procedure moet stoppen en dat Wijdmeren minimaal zes jaar zelfstandig wil blijven.

De heer Voigt (DorpsBelangen) memoreert het verzet van de provincie Noord-Holland tegen de superprovincie. Hij vraagt om het stoppen van de arhi-procedure.

De heer Boermans stelt dat de provincie de arhi-procedure voor deze raadsperiode moet stoppen, dat de provincie de regio moet ondersteunen bij het opstellen van regionaal kernenbeleid en dat de provincie de plussen en minnen van 1 gemeente voor de hele regio in kaart moet brengen.

Mevrouw Vermeulen (VVD) is blij met de duidelijkheid dat een uitvoeringsorganisatie niet voldoende is voor de provincie. Ze wil graag met de raad consensus vinden over een fusie. Kernenbeleid is erg belangrijk en de provincie moet ondersteuning (middelen, capaciteit) bieden om dit op te stellen.

De heer Poels (PvdA-GroenLinks) stelt dat de provincie de regie moet houden en Wijdmeren perspectief moet geven. Hij sluit zich aan bij de woorden van mevrouw Vermeulen.

De heer Zagt (De Lokale Partij) pleit voor een zelfstandig Wijdmeren met samenwerking en bestuur dicht bij de inwoners.

De heer Vuijk (Fractie Vuijk-Israel) dankt de heer Van der Hoek voor de duidelijke antwoorden.

De heer Van der Hoek dankt de raadsleden voor de duidelijke visies en statements. *De heer Smit* sluit de vergadering.